

ΜΟΝΙΜΗ ΕΚΘΕΣΗ "ΑΝΑΒΙΩΣΗ ΚΡΗΤΟ-ΜΥΚΗΝΑΪΚΩΝ ΤΟΙΧΟΓΡΑΦΙΩΝ"

ΤΖΩΡΤΖΗΣ ΑΓΓΕΛΙΝΗΣ (1920-1980)

Πία Χατζηνίκου - Αγγελίην

Ο Τζ. Αγγελίνης γεννήθηκε στη Ζάκυνθο, όπου πέρασε τα παιδικά και μαθητικά του χρόνια. Σπούδασε ζωγραφική κοντά σε αναγνωρισμένους καθηγητές της Τέχνης Ανήσυχου πνεύμα και ερευνητικό, σκέφθηκε να μελετήσει τις ρίζες μιας πανάρχαιας πηγής, όπως ήταν η μινωική ζωγραφική, που ήταν εμπνευσμένη και επηρεασμένη από το κλίμα, το φως και τη μεσογειακή ιδιοσυγκρασία των ανθρώπων. Έτσι, άρχισε μια εντατική έρευνα για τη μινωική ζωγραφική που όπως πίστευε περιείχε, όχι μόνο τα βασικά μυστικά της ζωγραφικής, αλλά παρείχε ακόμα και το κλειδί για την κατανόηση του Μινωικού Πολιτισμού.

Στις Μινωικές Τοιχογραφίες ήθελε να μελετήσει ιδιαίτερα την εκπληκτική τεχνική των χρωμάτων που χρησιμοποιούσαν οι Μινωίτες καλλιτέχνες και να αποκαλύψει τα μεγάλα μυστικά της. Με πάθος και ολοκληρωτική αφοσίωση επιδόθηκε στη μεγάλη προσπάθεια. Επισκέφθηκε μουσεία, βιβλιοθήκες, συμβουλευθήκε πλήθος βιβλία, άκουσε γνώμες και παρατηρήσεις ειδικών επιστημόνων και εργάσθηκε με κύριο μέσον την ίδια την τέχνη του, τη ζωγραφική. Ζωγραφίζοντας και αναπλάθοντας τη μακρινή εκείνη εποχή σκεφτόταν και αισθανόταν, όπως είχε πει ο ίδιος, σαν Μινωίτης καλλιτέχνης.

Αυτή η ειδική εργασία-μελέτη της αναβίωσης της Μινωικής Τοιχογραφίας κράτησε αρκετά χρόνια. Έπρεπε να υπερπηδήσει πολλές δυσκολίες και να αποδείξει ορισμένες απρόσμενες αντιλήψεις κυρίως χρωματικές που δεσπόζουν σ' αυτή τη σπουδαία ζωγραφική. Διότι, όταν ο Άγγλος αρχαιολόγος Evans ανακάλυψε αυτές τις ζωγραφίες, φοβούμενος ότι η αλλαγή του περιβάλλοντος θα τις κατέστρεφε, τις πέρασε με ένα βερνίκι. Το βερνίκι έχει την ιδιότητα να τονίζει τα χρώματα.

Όμως οι φθορές που είχαν δημιουργήσει η φωτιά, οι σεισμοί, τα τόσα χρόνια μέσα στη γη και πιθανώς και άλλες αιτίες είχαν αλλοιώσει τα χρώματα των πρωτοτύπων και καθώς με το βερνίκι τονίσθηκαν οι αλλοιώσεις αυτές, δημιουργήθηκε ένα εντελώς διαφορετικό αποτέλεσμα που διέφερε ασφαλώς σημαντικά από την αρχική μορφή.

Υπήρχαν πολλές ιδιαιτερότητες. Οι Μινωίτες καλλιτέχνες, εκτός εξαιρέσεων, ζωγράφιζαν τα γυναικεία μέρη των γυναικών με άσπρο χρώμα και των ανδρών με κόκκινο. Ένα μεγάλο πρόβλημα ήταν τα χρώματα, καθώς αυτά που έχουν σήμερα οι τοιχογραφίες δεν μας δίνουν το σωστό αισθητικό αποτέλεσμα. Έπρεπε λοιπόν να αναπλάσει την εποχή. Μελέτησε όλες τις απόψεις που είχαν οι ειδικοί όπως ο Evans, ο Μαρινάτος, ο Πλάτων, ο Rodenwold, ο Φιλαδελφείας και άλλοι. Μελέτησε σε βάθος την τεχνική του φρέσκο που είναι από τις πιο δύσκολες της ζωγραφικής. Όμως κανείς-δεν είχε διευκρινίσει πότε ακριβώς πρέπει ο καλλιτέχνης να ζωγραφίσει έτσι ώστε η χημική ένωση του ασβέστη με το χρώμα να δίδει επιτυχώς το αισθητικό αποτέλεσμα που επεδίωκε, δηλαδή η χημική ένωση του ασβέστη με το χρώμα να συμπιέει με την εκάστοτε διάθεση του ζωγράφου. Μόνο η πείρα μπορούσε να το διδάξει.

Αφού κατασκεύασε τριάντα τοιχογραφίες (νυπογραφίες) με διαφορετικές τεχνικές, συμπέρανε ότι οι Μινωίτες καλλιτέχνες πρώτοι χρησιμοποίησαν το αυγό για τις λεπτομέρειες και όχι ο Πολύγνωτος, όπως αναφέρουν οι αρχαίοι συγγραφείς. Επίσης χρησιμοποιούσαν διάφορες κόλλες που αφού τις στίλβωναν τις περνούσαν μέσα ειδικό βερνίκι. Τα συμπεράσματα αυτά ήταν αποτέλεσμα των πειραμάτων που έκανε. Έτσι ζωγράφισε μεγάλες επιφάνειες με την τεχνική του φρέσκο χρησιμοποιώντας για τις λεπτομέρειες αυγό, κι αφού τις στίλβωσε και τις πέρασε με βερνίκι τις παράχωσε στο χύμα. Μετά από τρία χρόνια τις έβγαλε και παρατήρησε τότε ότι είχαν πάθει την ίδια φθορά με τα πρωτότυπα.

Εκείνο που πολύ τον παίδεψε ήταν η αισθητική των χρωμάτων που λόγω της φθοράς των πρωτοτύπων είχαν υποστεί αλλοιώσεις. Αφιέρωσε πολλά ταξίδια στην Κρήτη και στην Κνωσό όπου του έκανε εντύπωση το διαφορετικό μπλε χρώμα του ουρανού και της θάλασσας. Γενικά η φύση της Κρήτης του έδινε την εντύπωση του κεκορεσμένου με τα πλούσια έντονα χρώματα της. Επί μήνες ζωγράφιζε ουραμούς για να βρει τελικά το σωστότερο χρώμα που ταίριαζε με τον κρητικό ουρανό. Τον αποσχόλησε ιδιαίτερα ήταν το κόκκινο χρώμα, γιατί το κρητικό μινωικό χρώμα ήταν ιδιαίτερα ζωντανό και εντυπωσιακό. Τη λύση τη βρήκε όταν μια μέρα, βλέποντας να καθαρίζουν ένα πουληρικό παρατήρησε' το αίμα που έπεφτε στον κουβά. Αυτομάτως μεταπήδησε στην αίσθηση που πρέπει να έδινε το κόκκινο χρώμα του αίματος από τα θυσιαζόμενα ζώα εκείνης της εποχής, όπως παριστάνονταν στη σαρκοφάγο της Αγίας Τριάδος. Ακόμα και σήμερα δεν υπάρχει άνθρωπος που να μην του προκαλεί ιδιαίτερη αίσθηση το κόκκινο του αίματος, πόσο μάλλον ένας καλλιτέχνης που έβλεπε συχνότατα το αίμα να χύνεται στις θυσίες. Στο κίτρινο χρώμα τον τόνο του τον έδωσε ο κρόκος του αυγού. Τελικά τρία ήταν τα βασικά χρώματα που χρησιμοποιούσαν οι Μινωίτες καλλιτέχνες δηλαδή μπλε, κόκκινο, κίτρινο, και στη συνέχεια το μαύρο, το άσπρο και σπανιότερα το ροζ, το πράσινο και το γκρι χρώμα. Με όλους αυτούς τους πειραματισμούς, την πίστη και την αγάπη καθώς και το σημαντικό χρόνο που αφιέρωσε, κατώρθωσε να μας δώσει μια πολύτιμη αναβίωση της Μινωικής Τοιχογραφίας που επεκτείνεται και σε ορισμένα έργα της Μυκηναϊκής Τοιχογραφίας. Βιβλίο πιστεύουμε ότι πολλοί ζωγράφοι θα νοιώσουν πόσο οι Μινωίτες καλλιτέχνες με λίγα μέσα καταρβώνουν να μας συγκινούν και να μας δίνουν την εικόνα της εποχής τους, που υπήρξε ο πρώτος ευρωπαϊκός πολιτισμός

ΔΩΡΕΑ

Πία Χατζηνίκου - Αγγελίην

ΜΟΥΣΕΙΟΛΟΓΙΚΗ ΜΕΛΕΤΗ - ΣΥΝΤΗΡΗΣΗ ΤΩΝ ΈΡΓΩΝ

Μιχάλης Δουληγέρδης

Εθνική Πινακοθήκη

Μουσείο Αλέξανδρου Σούτζου

Στη μνήμη του Προέδρου του ΙΤΕ Αθικιβιάδη Χ. Παγιατάκη, με την φροντίδα του οποίου τα έργα συντηρήθηκαν και μεταφέρθηκαν στο ΙΤΕ το 2009.